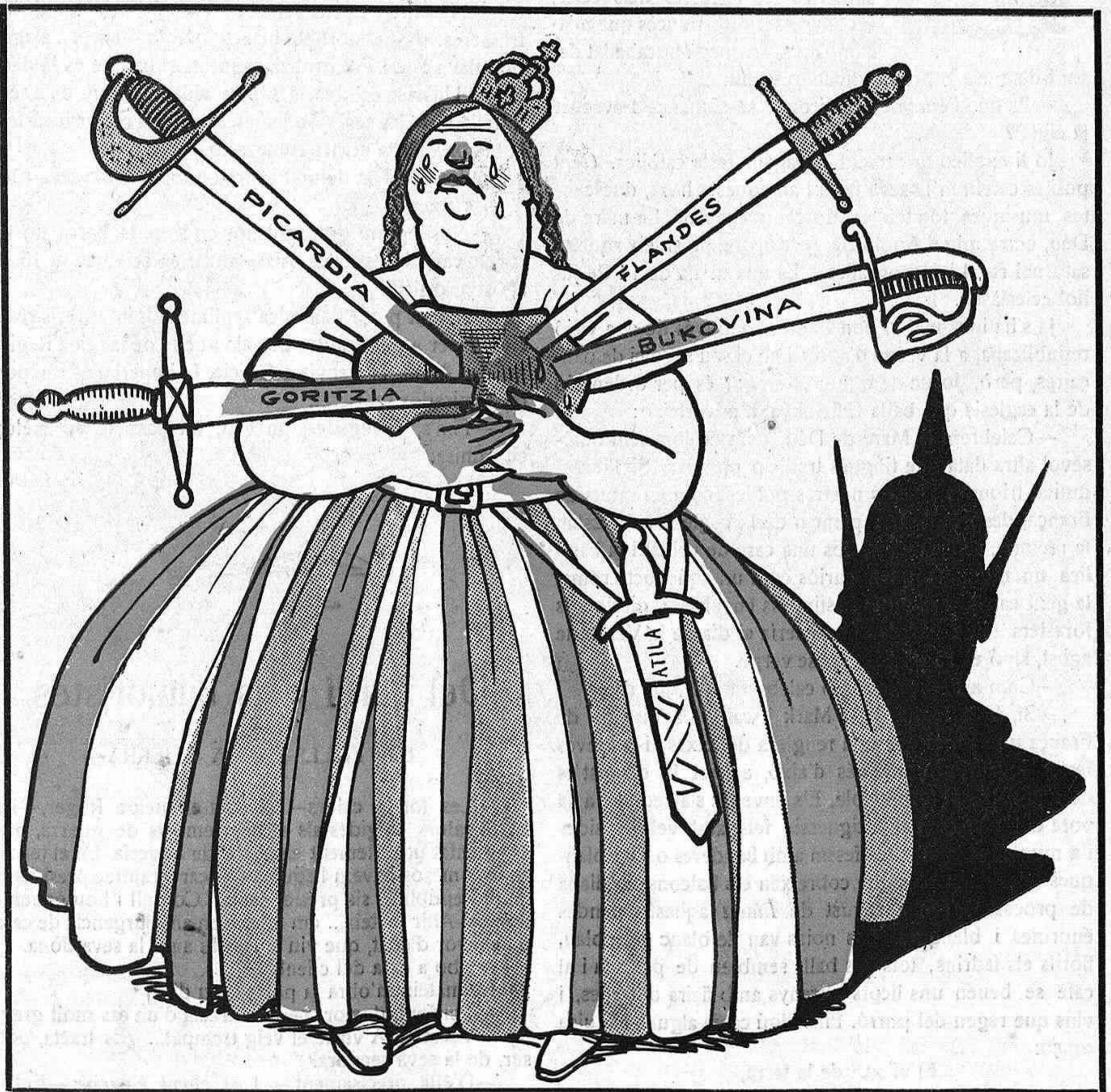

L'ESQUELLA DE LA TORRATXA

Núm. 1964 ————— Any XXXVIII
BARCELONA 18 D'AGOST DE 1916

PERIODIC HUMORISTIC IL·LUSTRAT
10 cèntims ————— Atrassats: 20

MATER DOLOROSA

—Com poden veure, encara estic ben armada.

JOIA ESTIVAL

TORNÀVEM del Tibidabo, i al veure des de l'imperial del tranvia, la Rambla deserta, buid el kiosk de Canaletes, solitaries les terrasses dels cafès, un amic escriptor francès que m'acompanya, se quedà bocabadat de-

vant d'aquell imprevisit divendres sant:

—Es que l'enemic és aprop i se comença a evacuar la ciutat?

Jo li explico líricament la pagana festa catòlica. Cent pobles celebren la seva festa i an aquesta hora, duescentes musiques toquen en doscents envelats. La mare de Déu, entre mig d'Apol i de Terpsícore, presideix aquesta saturnal rural i coreogràfica... Es una mena de 14 de juliol eclesiàstic.

Ja s'ha imaginat el bon francès, a través de una visió republicana, a la verge d'agost i an el seu seguici de dançaires, però, poruc de què no's cregui és per ordenació de la esglesia que balla Catalunya, li adverteixo:

—Celebrem la Mare de Déu, com celebrariem qual-sevol altra data que tingués tradició popular. Si l'incrèdilitat triomfés i en els nostres pobles, com en molts de França, després de la separació de la Esglesia i del Estat, la rectoria, sense rector, fos una casa de veïnat i la basílica un monument tan curiós com un aqüeducte romà, la gent catalana seguiria bastint els envelats i oferint als forasters taula parada. Ja no seria el dia de la Verge de agost, sinó el 15 d'agost, sense verge.

—Com a França, que no celebrem més que dates.

—Sí, és la teoria d'En Mark Twain. La historia de França no és més que una renglera de fetxes, i les seves festes, igual. Però, además d'aixó, aquest 15 d'agost és de una llatinitat formidable. Els envelats s'aixequen a la vora del mar com si estiguessin fets amb veles cosides i a muntanya com si els fessin amb banderes o amb blanques teles d'aquelles que cobreixen els balcons en diada de processó. Tenen regust de *Illada* aquestes tendes enormes i blanques. Les noies van de blanc o de blau, florits els fadrins, tots els balls semblen de passada i al cafè se beuen uns licors estranys amb flaira d'herbes, i vins que ragen del porró. Fins algú canta alguna bàquica cançó:

El ví surt de la terra,
el ví de la terra;
terrim, terram, terrim,

surt de la terra el ví,
el ví de la terra.

Musica; ví de la terra, no ví de Déu; salons de roba blanca; en les taules algún troç de bou o algún xai, homèrics; la fadrinada que canta, i en el mar de seda blava com el mantell de la Verge, ballen també les estrelles. Nit llatina, nit dedicada als déus de la paganía. Un home creuria en una resurrecció dels vells dies si les noies no tinguessin tanta por d'ensenyar les pantorrilles...

—I nosaltres, els francesos, també, també prenem part en les festes majors de Catalunya.

L'amic francès riu, i procura treure tota entonació heroica i petulant a les seves paraules:

—Nosaltres, estem defensant els envelats des de les trinxeres. Aquesta roba blanca que protegeix l'alegría popular i que l'aire gronxa, aquesta roba que és la de la vela d'Ulisses, és tota la nostra vida. Amb un dels seus miralls o de les seves oriflames, se podria reconstruir tota la historia de la nostra civilització.

El tranvia s'ha deturat i torna a rependre la seva ruta.

—Baixem?

—No, seguim gronxant-nos en aquesta barca de terra, mirant les estrelles. Això també és celebrar el 15 de agost a lo llatí.

Ens hem posat una mica sentimentals i és precís reaccionar per a no semblar-nos als poetes de la Lliga Regionalista. Arriba el tranvia a Gracia. L'imperial és un perfecte mirador indiscret:

—Fixi's, devegades, un veu, tot passant, a Penèlop en camisa.

PARADOX

Del Jardí dels humoristes

ELS FOLLS DE LA GUERRA

—Les fortes calors—ens deia el metge Roger,—les fartes calors afegides als aconteixements de guerra, han augmentat notablement els casos de bogeria. En el terme de dos mesos havem hagut de tancar a catorze presidents de la República, sis presidents del Consell i nou generalíssims. Ahir mateix... em telefonen amb urgencia de casa un senyor d'edat, que viu a Ternes amb la seva dona.

Arribo a casa del client.

Ell mateix m'obra la porta i em diu:

—Perdoni, doctor, però es tracta d'un cas molt greu.

—Veiam... A vostè el veig trempat... ¿Es tracta, potser, de la seva senyora?

—D'ella, precisament.— I el client afegeix: —Entri, entri, que parlarem confidencial abans de visitar-la.

Al obrir la porta del seu despatx, m'agafa pel colze i

LES LLISTES NEGRES

—Adéu, negoci amb els alemanys!... Ja m'han descobert el marro!

em fa fixar en uns lletrerets. A la part exterior de la porta hi ha escrit:

«VATICÀ»

—Fixi's—diu.—¿Sembla mentida, oi?...

A la part de dins, de la mateixa porta, l'altre lletrer diu:

«GRAN QUARTEL GENERAL»

—Passi, passi, si és servit.

El despatx de M. Georges estava materialment emparat de retalls de diaris. Hi passo els ulls i veig que tot

són comunicats oficials i planos de tots els fronts de Verdún i del Somme. Damunt la taula un feix de mapes i banderetes.

El meu client, amb molta amabilitat, va fer-me seure en una cadira; ell s'assegué, també, tot repapat en el séu silló i va dir-me:

—Ja pot pensar que si l'he fet venir, amb el risc de perdre un temps preciós per a mí i per a la França, és perquè es tracta de quelcom més que una senzilla malaltia. Dos anys fa que porto damunt les espatlles el pesant farcell dels destins militars de la nació. Això vol dir que no tinc ni un minut per perdre. He conegut les hores de

angoixa, abans de la meua victòria del Marne i totes les que han vingut després. He resistit tots els contratemps i totes les ofensives perquè, afortunadament, tinc el cap clar. Per això espero serà, la pròxima hora de la victòria, recompensa suprema a tots els meus esforços.

No hi havia dubte. M. Georges era boig, boig rematat. Com que no'l podia contradir, vareig dir-li:

—Aixís, doncs, vostè deu sentir-se ditxós?...

Unes quantes arrugues solcaren el seu front.

—Ho seria si no fós la meua dona. Es precisament per ella que...

—Ah, sí?... ¿Què té, què té la pobre senyora?

—Es bojal, completament boja, doctor! Per això l'he cridat. Perquè voldria que vostè la fes tancar com més aviat millor.

—Home!... No convé precipitar-se en aquests casos... Veiam... veiam... ¿quina mania té la seva senyora?

—¿Quina mania?... Figuri's que la desventurada se imagina que jo no soc el general Joffre!

Va costar-me molt de convence'l que no podia tancar a la seva dona abans de inspeccionar-la i de tenir amb ella a soles una sentada.

Aixís que l'esposa del meu client va veure'm, es posà a plorar com una Magdalena.

—Ja ho veu quina desgracia, doctor!... No menja, no dorm, sempre amb l'idea de que és el generalíssim!... Sempre retallant telegrams i consultant mapes... ¿No li sembla que l'hauem de tancar?... Perquè suposo que vostè no s'ho deu creure que sigui el general Joffre, el meu marit!... Perquè, veiam... ¿còm se conjumina que pugui ésser el general Joffre i Sa Santitat Benedicte XV a la vegada?...

L. A. RODE

BANYISTES

—Vostè ho nota que l'aigua del mar el rebaixa?
—Ca, home!... No veu que al mateix temps fa venir gana?... Lo que perdo del dinar, ho recupero amb el sopar.

L'Hafid i el «Ven y ven»

Calma estival. Calma en la mar reposada, calma en la muntanya adormida sota el sol implacable. La terra, el cel i la mar fan la migdiada, i no se sent altre soroll que el de les cobles de les festes majors. Mala època per a caus d'orella. Perquè el «a cau d'orella» no's produeix bé més que en dies ciutadans, quan l'hivern ens imposa la vida artificial de teatres, de política i de galanteria. Ara a l'estiu, mentres la natura triomfa, el «a cau d'orella» viu una migrada vida, perquè un home en mànigues de camisa crida, gesticula, i no pot dir més que suades murmuracions i xistos bruts...

Però en un d'aquests viatges que l'estiu ens imposa, hem aconseguit saber una historia extraordinaria que fins ara ha restat secreta. Nosaltres demanem tots els nostres perdons al discret narrador que ens pregà la circumspecció més absoluta, però ja és sabut que l'indiscreció és la primera de les virtuts periodístiques. Si en lloc d'un governador espanyol, intervingués un capellà, l'història seria ben digna d'en Voltaire.

Un dia, comparegué Muley Hafid en el Govern civil,

A CAL METGE

—Cregui'm, si's vol curar ha de pendre un bon marit...
—Abans o després de menjar?

plé de tribulacions. Correran els policíes, sonaren timbres, s'obriren portes i immediatament fou rebut pel aleshores governador civil. Precisem més, per a que no es cregui és la nostra historia una humorística mixtificació. El governador era el senyor Suárez Inclán.

S'inicià la conversa, i Muley Hafid digué immediatament el seu dolor. No hi acudia per afers d'Estat, ni de caritat, ni recreatius, sinó d'amor. La seva ànima estava trista fins a la mort. Unes estrelles havien decretat la seva desventura. El governador el consolava:

—Les estrelles menteixen i ell, un soldà, no podia reemplaçar fàcilment una dona?

—Es que—sospirava Hafid—la meua estimada no tan sols no em vol, sinó que m'ha abandonat, i és per això que vinc a pregar-li dongui ordres de que la detinguin.

—Jo no puc detenir-la. L'amor, a Espanya, encara que no ho sembli, és lliure. L'harem de vostè al Marroc, no podrà ésser abandonat, però an aquí sí. Les soles lleis que el regeixen són les de l'amor.

En Suárez Inclán se defensava hàbilment per a el·ludir l'arcabotesc encàrrec, però l'Hafid insistia, toçut com un moro.

—Sense ella, la vida me serà amarga i el cant del meu rossinyol ja no tindrà objecte.

El governador se declarà vençut.

—¿I com se diu la xicota?

—C.....

—Un nom bonic.

L'Hafid el tornà a repetir com si el besés.

—C.....!

Cridà en Suárez Inclán a uns inspectors, els ordenà trobessin a la hermosa C....., portant-la al Govern civil, i donà seguretats al malhaurat Hafid de que's procuraria que la C....., al menys oficialment, l'estimés una mica.

A l'endemà, amb la senyoreta C....., entrava en el despatx del senyor Suárez Inclán, una mena de «Doña Inés» pecadora. La cambra va quedar plena de perfum de viola, com si la senyoreta C..... fós la senyoreta Primavera. Un sonrosat pudor va cobrir la testa calva del senyor Suárez Inclán.

—Senyoreta... ¿Senyoreta o senyora?

—Senyoreta...

—Senyoreta, tinc de complir un encàrrec una mica enutjós. Muley Hafid...

—Li prego que no'm parli d'aquest home.

—¿Tant mal li ha fet?

—Me faria, senyor governador, me faria, si continués amb ell.

—Però ¿perquè l'ha deixat?

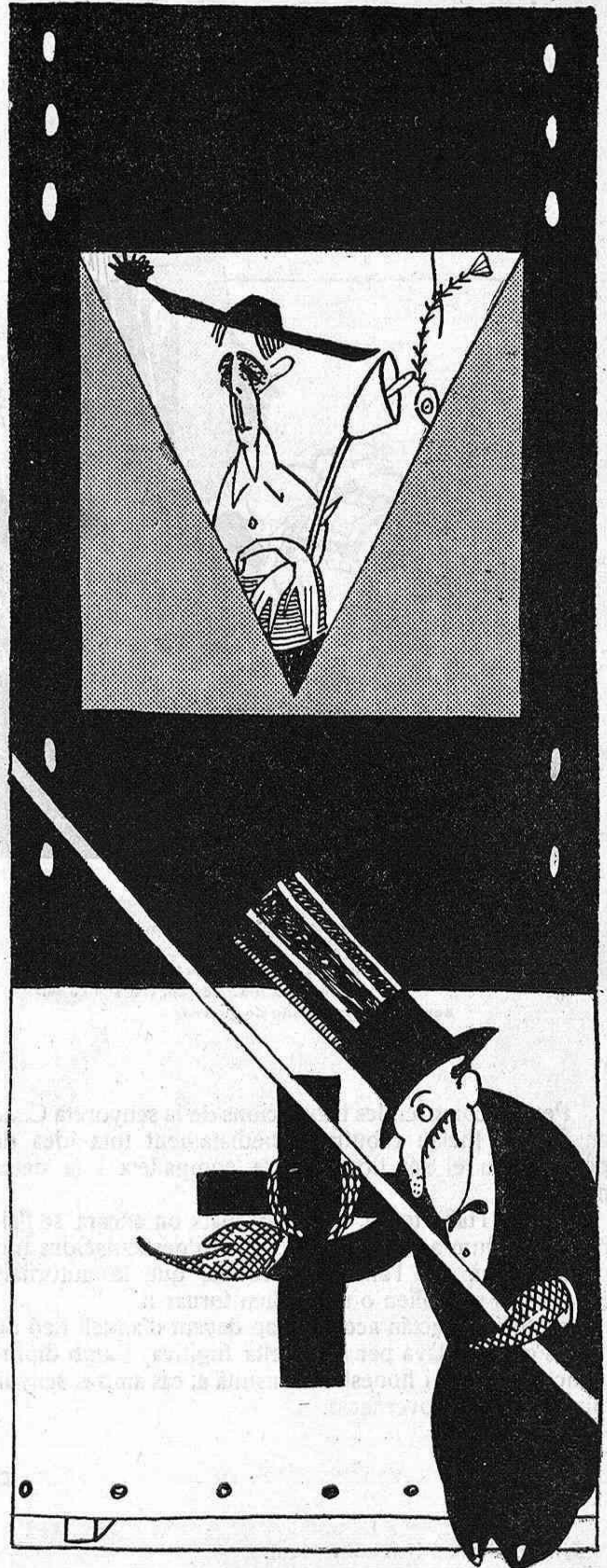
—Perquè... Miri, senyor governador, jo soc espanyola, i l'amor el vui a la espanyola. Cada terra fa sa guerra ¿veritat?

—Sí, suposo que sí.

—I com que la manera d'estimar que té ell, an a mí, francament, no em plau, he fugit.

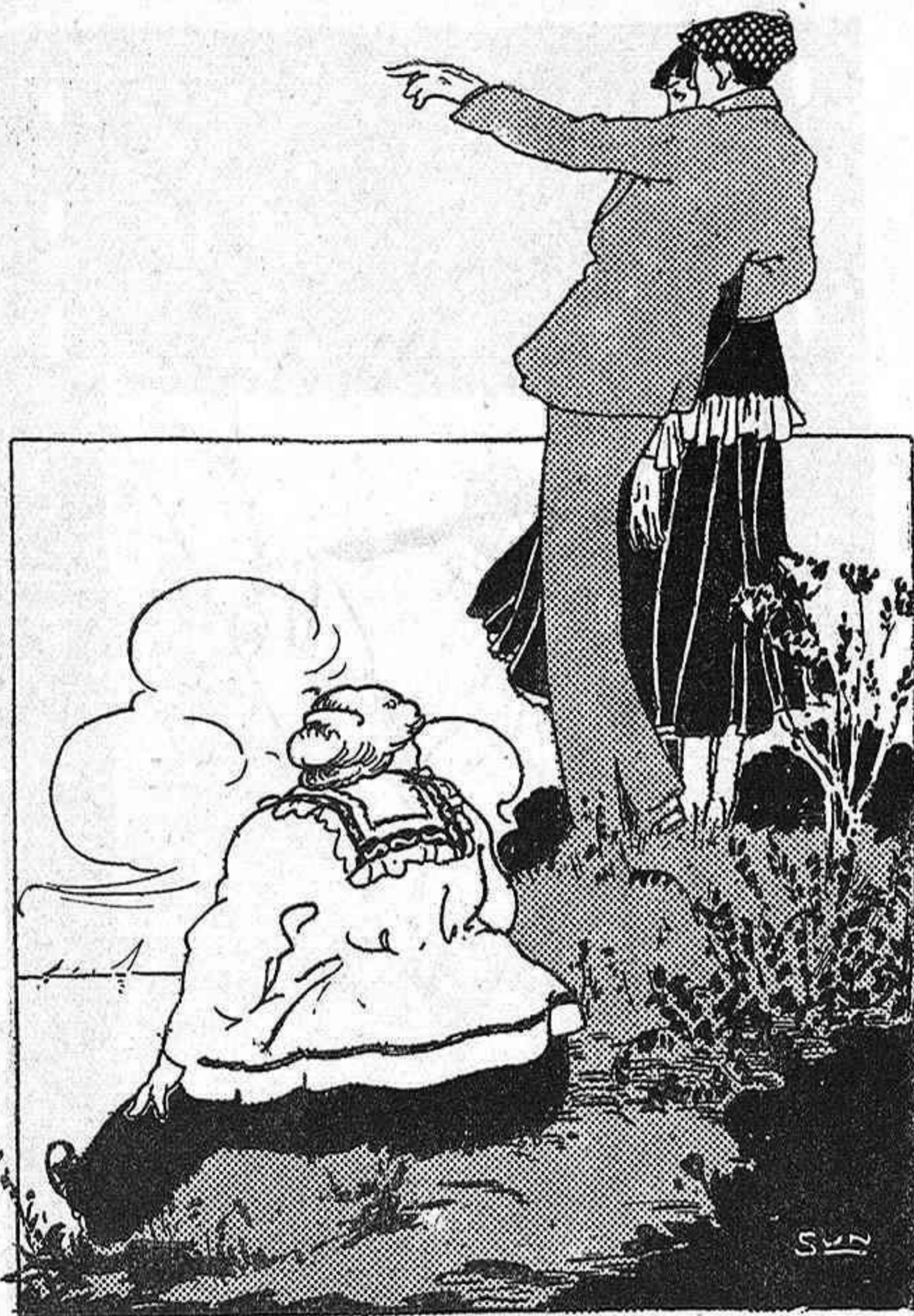
¿Com estimarà Muley Hafid? ¿Estimarà a l'antiga manera, agradable an els grecs? ¿O bé a la de l'antiga Roma, que hereda la dolça França? ¿Seràn encara complicades reminiscències d'harem, o bé capritxoses maneres europees? Muley Hafid, amb tot i no tenir les nostres cristianes prohibicions, segurament pensa que tots els camins són bons per a anar a Roma. El senyor governador insisteix en les seves curiositats i la senyoreta C..... se confessa ruboritzada.

—Posis en el meu lloc, senyor governador.

ATRACCIONS SENSACIONALS

—Aquí veuràn, señores, el veritable «Papus» espanyol.

CARA AL MAR

- T'hi embarcaríes amb mi, en un vaporet com aquell?
 —Tu i jo sols, no; si vingués la mamà, encara!
 —No pot ésser, dòna. Les sogres són considerades contrabando de guerra.

Perquè comprèn les tribulacions de la senyoreta C....., en Suárez Inclán rebutja immediatament tota idea de posar-se en el seu lloc, però la compadeix i la deixa marxar.

Muley Hafid tornà, i en el despatx on encara se flairava el perfum a violes de C....., amb gesticulacions imperials clamà per l'aimada perduda, que les autoritats espanyoles no volien o no podien tornar-li.

En Suárez Inclán acotà el cap davant d'aquell lleó de l'Atlas que udolava per la femella fugitiva, i amb diplomàtica discreció i honestitat consultà el cas amb el senyor ministre de la Governació.

Una explicació ben convincent.

El metge.—Durant la meua joventut vaig dubtar molt; no sabia si dedicar-me a la pintura o a la medicina.

L'amic.—I per qué vares decidir-te per la medecina?

El metge.—Perquè'm vaig adonar que, en pintura, totes les faltes que's cometen queden a la vista, mentres que, en medicina, queden amagades sota terra.

Sant Roc de la Plaça Nova

No crec que hi hagi al món un veïnat tan ben avingut ni tan de la taral·la com el de la Plaça Nova. Els botiguers d'aquell indret podrien comparar-se a uns aixerits pollets que, protegits per les ales de la lloca, que en el cas present és el Palau episcopal, s'engreixen cada dia més, i que en el dia en que l'anomenada lloca els deixa en llibertat sembla que's tornin bojós o que s'hagi proclamat la república.

I aquest jorn (deixem de banda Sant Llorens de la Tapineria que ressona en la Plaça Nova i en la taverna del recó, deixem de banda Santa Llúcia, etc., etc.) és el de la festivitats de Sant Roc, que ens lliuri de pestes i del seu goç.

A primer d'agost, el senyor Puig i Alfonso, cèlebre regionalista i llibreter, passa recado a tots els botiguers de la Plaça, i un cop té reunits al cansalader proveïdor de la Reial Casa, al forner, al de la xacolateria, an aquell que s'ha fet ric venent mongetes bollides, al de la rifa, al adroguer, a l'apotecari, torner, llauner, sastre, capellans, xacolater, argenter, brodador, estanquer, taverner i altre apotecari, a més d'en Llorens de la del recó, que és veï honorari, els diu:

Sant Roc ens crida!

¿Què fem?

i els altres contesten:

Anem!

I desseguida a fer el programa. Per complaure al senyor bisbe se diu missa cantada, rosari cantat i goigs cantats, tot en llaor del Sant, que això i molt més se mereix.

Després d'això demanin: a la Plaça Nova s'hi representen tots els números de festa major d'una gran vila. Morterets, traques, cucanyes, putxinellis, dianes, concerts, focs artificials, sardanes; l'únic que no s'hi fa és *por el baile*, perquè al senyor bisbe no li plau veure marcar-se un *schotish* a ningú.

Sols hi trobem a faltar uns joquets florals, però tot vindrà; en Puig i Alfonso és home de molta iniciativa i els veïns gent de molta empenta.

Nostre regidor senyor Bofill i Matas, que també és veï de la Plaça, encara que en les parts altes, podria ajudar-lo i fins enviar algun verset.

DE FESTA MAJOR

En Carreras, solista

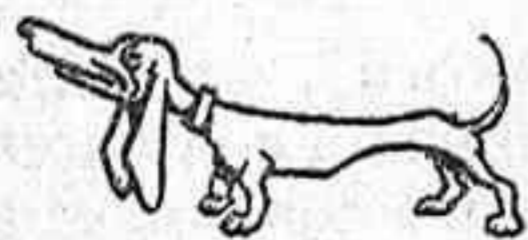
La plaça està plena de gom a gom. En mig de la gentada, els musics se col·loquen en rodona i davant d'ells uns quants nois fan l'ofici d'improvitzats faristols. Les atxes de vent, llençant llengotes, il·luminen fantàsticament el quadre. En la Casa comunal, en el balcó, les autoritats municipals i el *cabo* de la guardia civil. Quel-

com apartats, formant un altre grupu, els *contraris*, amb la seva cobla, tots amb un somri despectiu als llavis i un ail de temença al cor.

El violinista que fa de director aixeca l'arquet a tall de batuta i comença el terrible desvari musical amb títol de serenata. Després d'uns quants compassos d'orquestra, *entra* el solista. La gent se remou un moment friso; totes les boques callen i les orelles s'adrecen. No n'hi ha per menys! Es en Carreras, el millor de la colla, el cèlebre cornetí, que a semblança d'en «Cop-de-puny» de *L'alegría que passa*, és capaç mentre toca l'instrument de gratar-se el peu, beure dugues copes i pegar a la dòna. Primer, fa sortir d'aquell aparell daurat—que brilla feridor a la llum de les atxes—una nota llarga, suau, avellutada (?); després, com si li hagués agafat un marejador singlot, emet uns sons deliciosament tallats que corprenen fonament i, per final, fa unes variacions que si bé no *diuen* res, resulten un veritable model de agilitat i bufera. De tant en tant, perquè reposi, l'orquestra fa la resposta o tornada de la composició. En Carreras mira enlaire com si s'inspirés en el cel estrellat, s'arregla el bigoti, llença la saliva que hi ha dintre l'instrument... i tornem-hi dugues, quatre, sis vegades... A l'últim de la darrera sessió—vermell com un perdigot, a punt de sortir-li els pulmons per la boca,—clava dugues o tres notes llargues, altes, estridentes, que's fiquen en el cervell més tancat, i que tenen la virtut d'aixecar del *pueblo soberano* una tempestat de *bravos* i de *muchos*, que sembla que tot s'ensorri. Com a propina s'engega un vals esbogerrat, que fa tornar bojos als musics que l'executen i al públic que l'escolta i el choreja amb crits entusiastes i amb renillements de nas que sonen com castanyoles.

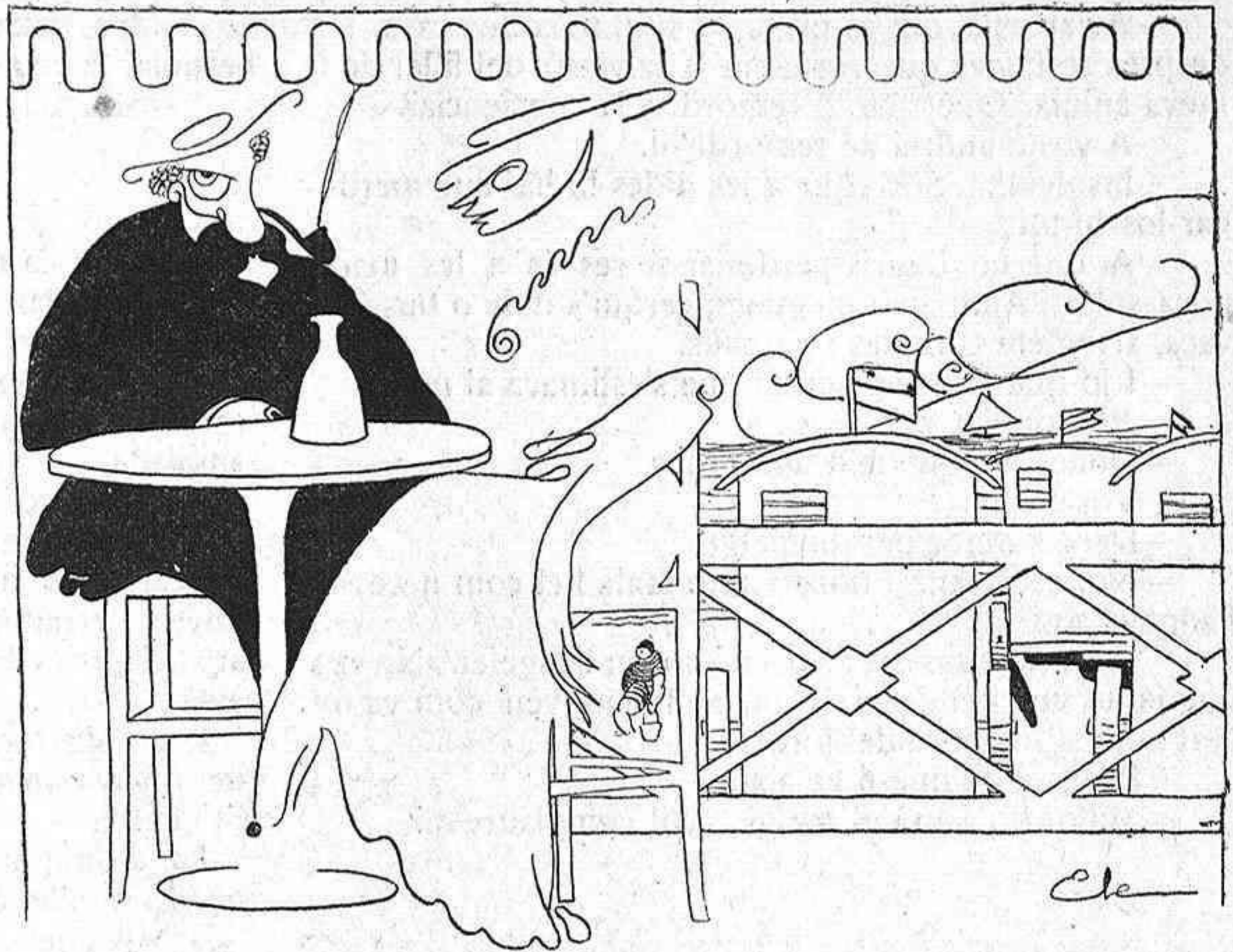
En havent acabat, surten a la palestra els de l'altra societat, disposant-se a sobrepujar als contrincants. Però és inútil. La gloria d'en Carreras, el gran solista, ningú la entela. Bé prou que ho comprèn ell quan se dirigeix majestuosament a l'envelat i quan, tot aixugant-se la copiosa suor que li ha ocasionat la passada gimnàstica musical, veu de qua d'ull que'l segueixen els xicots bocabadats, els esguards carinyosos de les gentils vilatanes i les mirades admiratives dels homes, que, si a l'endemà hi haguessin eleccions, el farien diputat.

JORDI CATALÀ

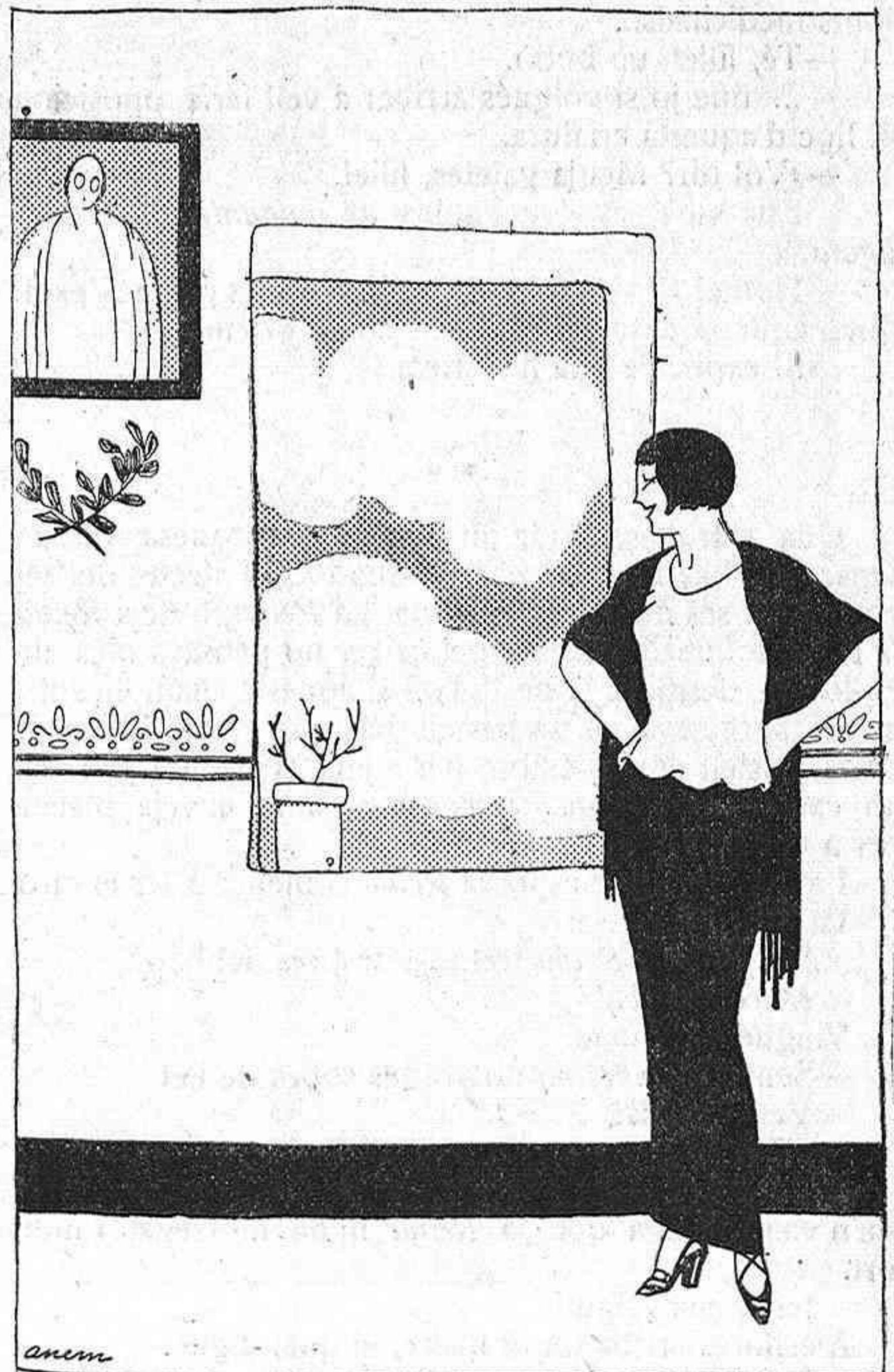
El goç del drapaire

- Dida, vostè ens enganya.
- Però, senyora...
- Dida, vostè ens enganya.
- Pleguem, senyora; quan no hi ha confiança en la persona a qui s'ha confiat el fill, es diu prou! i es plega.

EL PESSIMISTA

Ella.—Ja que som a la platja, podríem menjar musclos...
Ell.—No et facin il·lusió, que'm consta que'ls porten del Cantàbric.

CRISI

—U!, que està mal, de parroquia, això!...
Vols t'hi jugar que m'han posat a a «Llista negra», a mi, també?...

—Aviat està dit: es plega. ¿I si jo m'equivocava, i si després resultava que vostè era la salvació del fillet de la meua ànima? Què! ¿No li remordria la consciència?

—A vostè tindria de remordir-li.

—Insolent!... Sòrt que a les dides hi ha que perdonar-los-hi tot.

—A qui no deuria perdonar-se res és a les mares poca-soltes. Amb això pleguem; cerqui's dida o busqui's vaca, arreglem comptes i en paus.

—I jo que m'havia pensat que s'estimava al noi...

—¿Pot dubtar-ne?

—Doncs donguime'n una prova.

—Vostè dirà.

—Deixi's mirar per un metge.

—No;estic sana i bona i amb tanta llet com necessiti l'angelet aquell.

—Pot equivocar-se, dida; faci-ho per l'angelet. ¿No veu que ja no vol pendre-li la mamella, no veu com va tot vert com si fòs purè de lloro?

—Prou sé de què li ve això.

—Millor ho sabrà el metge, ¿vol complaure'm?

* *

(La senyora amb el fillet del seu cor als braços; un metge bastant bromista).

—I, doctor, ¿què? Digui,estic morta d'ansietat.

—Que aquesta dòna és més saludable que totes les fonts medicinals...

—Té, fillet, un bobò.

—... que jo si volgués arribar a vell faria oposicions al lloc d'aquesta criatura.

—¿Vol dir? Menja galetes, fillet.

—Està sana, és forta i sobre tot *manantial que no se agota*.

—Home! ¿Vols xacolata, rei? I doncs ¿còm s'expliquen aquesta desgana i aquests còlics i demés?

—Li explicaré una historieta.

* *

Una marquesa tenia un gòcet; la marquesa, viuda i sense fills, havia posat en la bestia tots el afectes del seu cor i totes ses debilitats de dòna. La *Reina*, li deia *Reina*, la tenia dominada. Anant pel carrer no pensava més que en lo que desitjava la bestiola, i si aquesta anant en automòbil se ficava en un pastell dels que a càn Llibre hi havia, pastell de càn Llibre per a ella, si anant a peu veia un carretó de plàtans i se'ls mirava amb enveja, plàtans per a ella.

I arribà un dia en que la *Reina* començà a fer el raro. La cambrera deia:

—Senyora, la *Reina* tremola després del bany.

—Mare de Déu!

Vingué la cuinera:

—Senyora, la *Reina* no vol les sopes de llet.

—Verge Santa!

Sortí el criat:

—Senyora, fa vint anys que soc aquí, però si hi torna me'n vaig. Sàpiga que la *Reina* m'ha mossegat i molt fort.

—Jesús ens valgui!

Aleshores arribà un drapaire, el qual digué:

—Deixi-me-la per quinze dies i li tornaré curada.

—I si la mata?

—Miri, deixo aquests trastos pagats i m'enduc aquesta bestiola. Ja veu que n'estic segur.

—Faci, faci, pobre *Reina*, no la maltracti!

* *

Bon no la maltracti! Encara no sigueren al carrer li tregué el collar, la manta i la lligà amb un cordill. Ella no volia seguir, però dues cosses la convenceren.

Arribant a casa ben lligada, pa sec i aigua. No volgué res. A l'endemà el drapaire menjava pa amb tomàquet i cansalada, i la goça deia:

—Deu ésser bó això.

Però el drapaire com si res. Aixís l'animalet començà a cercar-se-les per si mateix en la botiga, i menjà espardenyas, serradures, sabates velles, després claus de clavar, després claus d'obrir, després tot lo que podia haver.

Quan la tornà a la marquesa, miri si n'era de forta, que cagava martells, cànecs, panys, etc., tot forjat en el seu ventre.

La dida pot ésser el drapaire, vostè la marquesa, el goç el seu fillet adorat.

—Salvatgel!

—Valen més martells que còlics.

LA DÒNA MEDITERRÀNIA, per *Pompeius Gener*.—Llegendes històriques basades en documents antics o en fets consagrats per la tradició popular. «No contenen cap tesi—diu l'autor—però s'hi fa sentir en elles la següent llei psicològica: que la dòna, i especialment la greco-llatina és un ésser altament sensitiu, que obra més per impressió, per suggestió, que per reflexió veritable». Amb això haurà endevinat el llegidor que lo que ens dona el gran *Peio* en aquest llibre és una galeria de retrats de dònnes heròiques mediterrànies, que pel fet d'ésser-ho tenen un gran interès per a nosaltres catalans.

L'obra consta de dos ben presentats volums que pertanyen a l'acreditada biblioteca que publica la «Societat Catalana d'Edicions».

DISCURSOS-ARTICLES-PRÒLEGS, per *Mossèn Jacinto Verdguer*.—Es el volum XXVI de la col·lecció d'Obres Completes de Mossèn Jacinto Verdguer; edició popular que edita amb tanta cura la benemèrita *Il·lustració Catalana*. El present tom es el penúltim de la col·lecció i un dels més interessants per la seva varietat d'assumptes, ja que conté un grapat de discursos de Jòcs Florals, pròlegs de llibres de versos, articles literaris, etc.

PER QUÈ SOC GERMANÒFIL?, per *Joan Bruch*.—Follet de 22 planes que no aconseguirà convèncer a cap neutral i molt menys a cap al·liadòfil. L'autor demostra ésser o un gran humorista o un home d'excesiva bona fè. Un dels pocs senyors que creuen encara amb la ignocència dels imperialistes germànics. Si es tracta d'un bromista, bon profit li faci; si es tracta d'un manso, que Déu lo faci bò!

BOGERIA.—Drama en un acte i en prosa, original d'en *Llorens Otero Barranca*.—Llegides, totes les obres dels dramaturgs primerencs ens semblen iguals: molta sinceritat, llenguatge excessivament acurat, emoció purament literaria... Sempre s'hi endevina per això alguna condició d'entusiasme i de

ELS QUEVIURES

—Com ho farem, mare, eis pobres, sense bacallà?
—Mira,... alabat sia Déu,... haurem de menjar d'això!...

bona fè que les fa simpàtiques; amb tot, una obra per a el teatre, indispensablement ha d'ésser jutjada damunt d'un escenari.

LA CIUDAD DE LOS NIÑOS.—Portaveu de l'Obra de Max-Bembo; publicació mensual que surt a llum a Barcelona.

LA CATALANITAT DE LES MALLORQUES.—Aplec de documents, fets històrics, proves de la catalanitat de les illes Balears. Conferència llegida pel seu autor, don P. Oliver i Domenge, la vetlla del 23 de març d'enguany en el Casal Catalanista de Sans «Els Segadors».

SEPT SCIENCIES

GLOSARI

UN HOME FESTÓS

L'any passat, per aquesta mateixa diada, dèiem que d'organitzador de «sortiges» se n'ha de venir de mena. I, efectivament, enguany l'hem conegut més a fons aquest home; l'havem tractat més de la vora i ens refermem en la nostra.

Els que armen les gresques de carrer, no sols han d'haver nascut gent abnegada i amb disposicions naturals, sinó que han de tenir talent i robustesa. Aquí tenim al senyor Joaquim Teixidor del Poble Sèc, que ell ens pot donar la pauta. El senyor Quim, com li diuen familiarment els secundaris del veïnat, és una especie de ànima del barri, un sòcol de festa major, un foc sagrat de gatzara; vé a ésser per al Poble Sèc, lo que havia sigut un temps en Barnum per a Nova-York. Quan el senyor Quim se mori, l'alegria del seu barri el seguirà a la tomba.

Ell sab que dels 365 dies de l'any, n'hi ha un de festa major; i la seva deria durant els 364 restants, consisteix en dedicar tota la seva activitat, tot el seu geni organitzador i totes les seves energies, que no són mai escasses, al esplendor de la gran diada. Ell no ignora que per a que la festa resulti lluida es necessiten diners; però per això el nostre home no s'apura. Tal com té montada l'administració, la font d'ingressos no s'estronca mai. La recolecta comença pels vols de Nadal. Per Nadal el senyor Quim fa bitllet i reparteix participacions menudes entre'l veïnat; cada participació li val cinc cèntims de visquí (el taló i la feina), cèntims que van directament a la caixa de la festa major. Aquí s'inicia el capital, capital que va en augment cada diumenge mitjançant els sorteigs de tortells, de pollastres i de fruita, que com totes les rifes organitzades a la manera del Govern, no deixen de donar els seus bons resultats.

I ja som a la festa major. El senyor Quim ha passat la safata per pisos i botigues; i com que té trassa en demanar, com que és polític i diplomàtic, i sab com s'han de tractar els senyors del primer pis, els menestrals del segon i els obrers de dalt de tot; com que sab conquistar a l'adroguer de més avall i a la bacallanera del cantó, aviat els cèntims s'han tornat pessetes i les pessetes duros.

Perduda la vergonya, vé el perdre hores de dormir, i el suar, i el trafegar; i vinga la tauleta al mig del carrer, i les pastetes, i, a la trista claror de una bombeta elèctrica provisional, vinga a enganxar sarrell i cadeneta; i

EL PRESIDENT A SAN SEBASTIÁN

—No diguin, que Espanya és un país molt fresc...

vinguen branques de palmera i canyes i fullaraca per a guarnir els arcs de cada cap.

I arriba el dia de la festa, i arriba l'engegar la traca, i arriba el piano de manubri, i tornen a ploure els quartos altra vegada. El piano fa la pasa-calle demanant cèntims; la quitxalla reparteix als vianants els «Goigs de la santa» a canvi de monedes; a mig dia, altre cop rifes de flors, de dolços i de fruita; a mitja tarde, el ball del ram amb sorteig de toies i ramets. I a mitja nit, quan la festa està a punt d'agonitzar i van desapareixent els balladors i tot-hom badalla, al senyor Quim encara li resta una iniciativa per a treure cèntims del veïnat.

Després, és clar, les males llengües diuen que s'ha ficat quartos a la butxaca. Però els que diuen això són, sempre, els que s'han divertit més i els que han pagat menos.

XARAU

TELÓ ENLAIRE

Lo més pràctic és que baixem el teló desseguida.

Quan escrivim aquestes ratlles, no s'ha celebrat encara la festa al Teatre de Natura de Vallvidrera, que, fet i fet, és l'aconteixement de la setmana.

Tot fa preveure que anirà molt bé. Si ens és possible ne parlarem en una mena de lo que els de la diària ne dirien alcance.

Apart d'això, registrarem al «Tívoli» el benefici de la senyora Argota, que fou un èxit, com ho ha sigut permanent el de la temporadeta dels de l'«Apolo» madrileny. Estrenà la beneficiada una obreta d'en Parellada: *La tomadora*.

Ni fa ni fu... I ja van no sé quantes. Senyor Melitón, això s'espatlla.

Al «Bosque» ha debutat en «Robledillo», *rey del alambre*. Ja està dit tot. Número clàssic de circ amb tota la gallardía de les elegancies gimnàstiques i aquella mica d'emoció del perill que és la sal d'aquests espectacles.

Ha sigut, com sempre, ovacionat, i el Circ segueix essent una bona fresquera, divertida i agradable.

I ¿què més, què més? Ah sí! Avui debuta en Vilches al «Poliorama».

En Vilches mereix que parlem d'ell, encara que el «Poliorama» no.

Es aquest actor un dels més complexos que tenim a Espanya. D'una ductilitat extraordinària, el seu art va des del dramatisme agut a la comicitat més depurada amb una finor psicològica, viscuda meravellosament. Es un actor d'unes condicions intel·lectuals verament notables i, per tant, com és natural, els autors espanyols no han sabut encara *escriure-li* un paper. Se defensa l'actor amb obres estrangeres, algunes ben notables, que interpreta amb una veracitat artística que, essencialment, supera a la realitat, arribant aixís a la positiva categoria d'art.

Ne tornarem a parlar quan ja el públic de Barcelona l'hagi aplaudit en aquesta nova actuació. Al cap i a la fi, ell i en Morano representen una modalitat de l'escena espanyola.

I a propòsit d'en Morano. Durant la seva pròxima cam-

panya a «Novedades», estrenarà, donant proves de son bon gust i de son entusiasme, un drama en vers d'en Joaquim Montaner, *La honra de los muertos*. Que l'èxit els sia a tots dos propici!

Poc a poc s'han dit algunes coses, ¿no?

FARFARELLO

La «R. Federació Atlètica Catalana», ha començat a donar fè de vida amb uns exercicis d'entrenament celebrats diumenge al Pompeia.

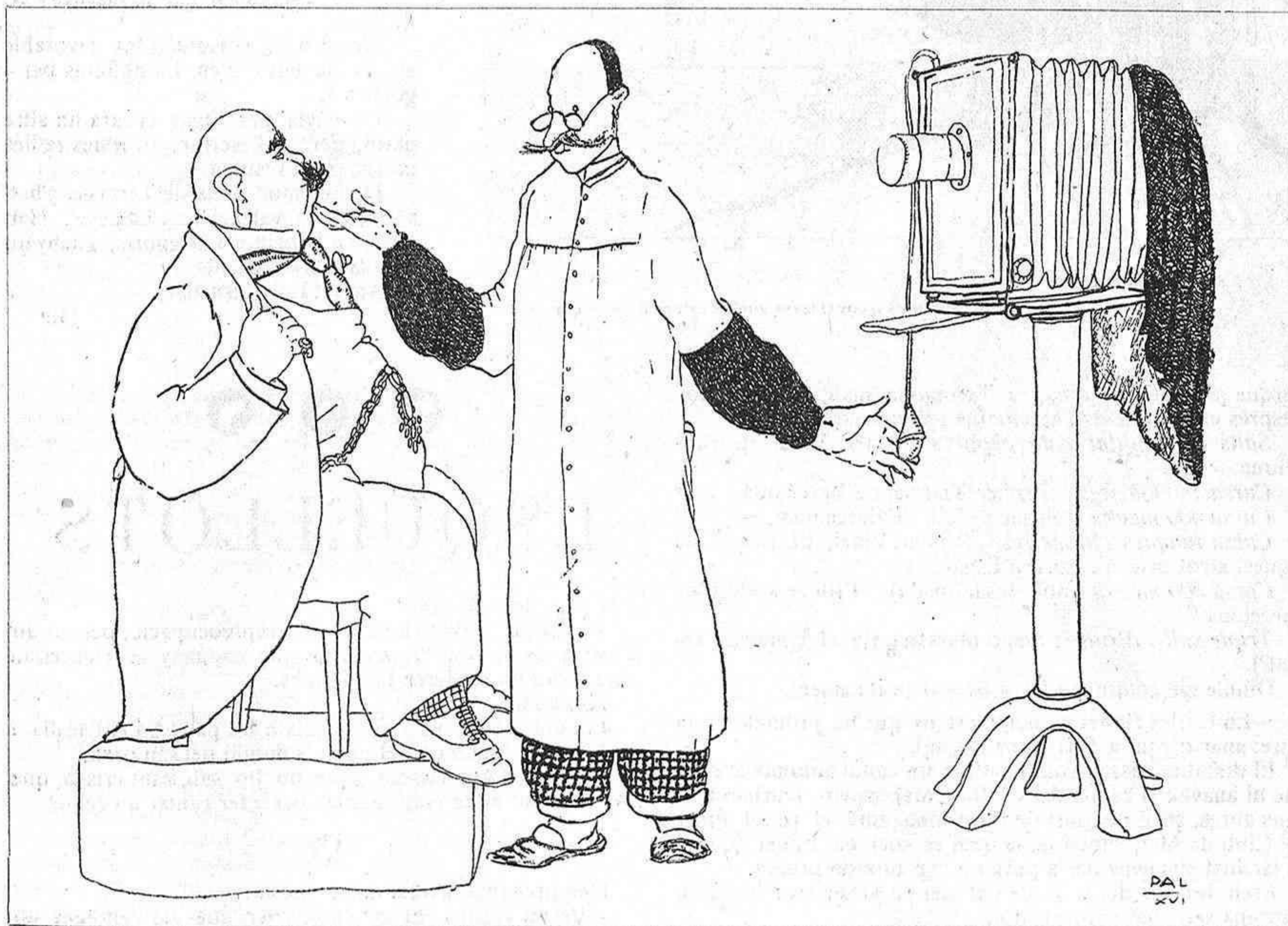
Hi acudiren bastants atletes, no sols de Barcelona sino d'altres punts de Catalunya.

Els resultats, bastant apreciàbles (dels primers guanyadors), foren els següents:

Llençament de pes.—Primer: Soler, de Tarragona.

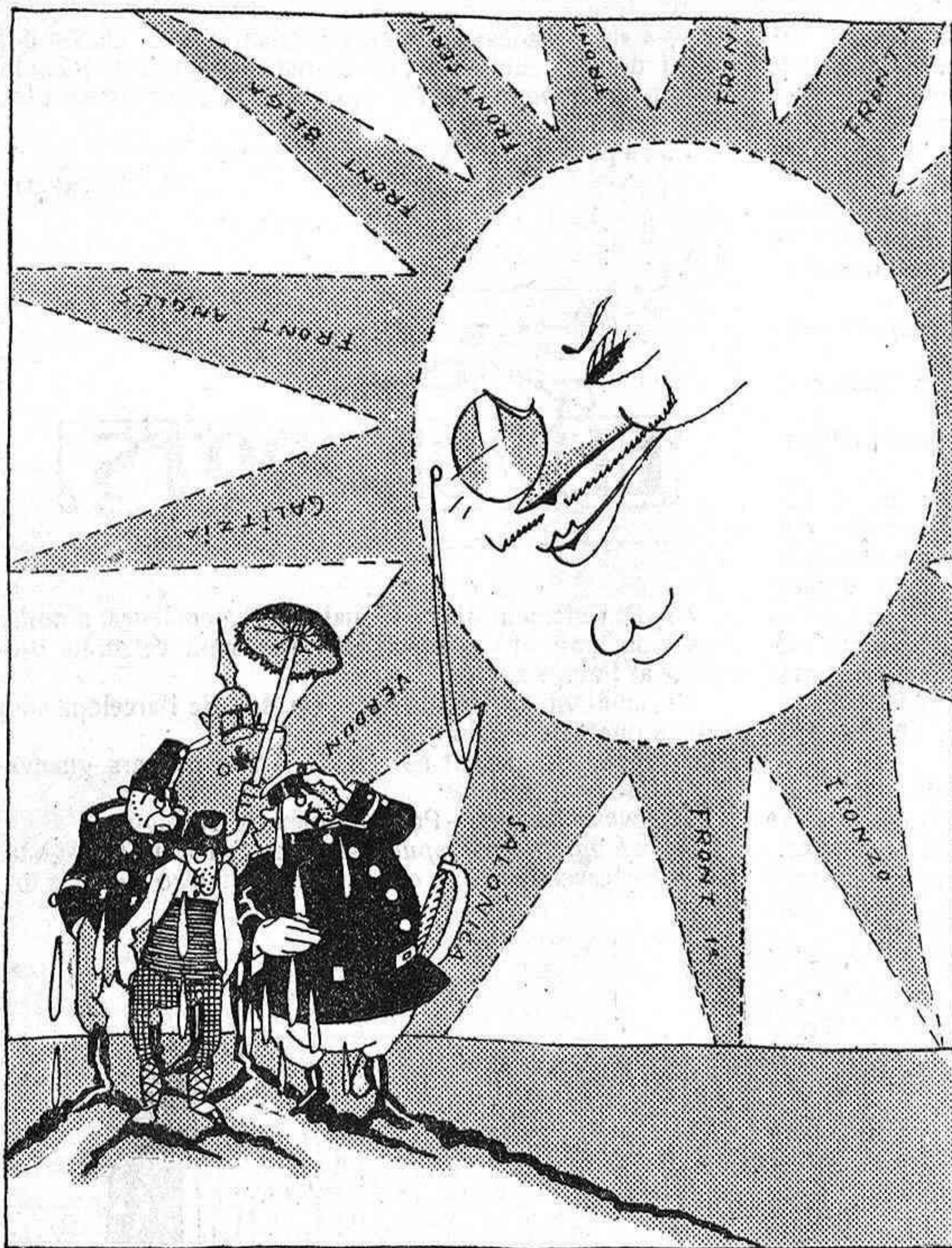
Salts longitut sens impuls.—Primer: Soler, de Tarragona.

Començarem a creure que aquest xicot s'ho enduria tot,

VANITAS VANITATUM

—Escollí... ja's conixerà que és d'or la cadena del rellotge?...

SOL CANICULAR

—Companys, confessem que'ns estem liquidant.

perque ja ho diu el ditxo: a Tarragona manxen; però no, després vingueren els barcelonins i s'imposaren.

Salts de longitud amb impuls.—Primer: Vidal, de Barcelona.

Cursa 1600 metres.—Primer: García, de Barcelona.

Cursa 400 metres.—Primer: Coll, de Barcelona.

Cursa tanques 110 metres.—Primer: Vidal, de Barcelona (aquest xicot baté el *record* d'Espanya).

Cursa 500 metres (molt desanimada).—Primer: Calvet, de Barcelona.

Triple salt.—Primer: Tiago Massana, (ja el coneixen veritat?).

Diumenge continúen les proves d'entrenament.

—En Carles Bonet ha complert lo que'ns prometé no fa gaire: anar d'aquí a Tarragona bogant.

El dissabte passat, comboiat per un canot automòvil en el que hi anaven el capità del Club de Mar senyor Durban i alguns altres, sortí del port de Barcelona amb el canot *Finet* del Club de Mar, entitat de la qual es soci en Bonet i que li ha facilitat elements per a portar a cap aquesta proesa.

Eren les sis de la tarde i el mar se presentava tranquil, amb una serenitat encoratjadora.

En Bonet és un xicot de voluntat i entusiasme, s'havia proposat realitzar aquest *raid* i ho logrà esplèndidament.

Després d'una travesia feliç però pesada i costosa, després de bogar tota la nit amb ànima i bona fè, sens descansar més que mitja hora; el diumenge a les sis i set minuts arribava a Tarragona, on se'l rebé amb gran entusiasme pels elements del Club Nàutic de la ciutat romana.

Verament hem de confessar que aquest acte del bogador Bonet ens ha deixat admirats i al felicitar-lo efusivament per haver-lo portat a cap, desitgem que tots aquests bogadors de *galeria* que tant abunden a tot arreu, vegin d'imitar-lo i procurin al ensemps, batre el record que desde ara queda establert: *de Barcelona a Tarragona a rem en 12 hores*.

—El foot-ball, encara que sembli mentida se juga en els nostres camps com si fossim en plè janer.

La nostra Federació Catalana, o el Comitè o el que sigui, mereixeria un.... premi.

Diumenge amb una calor de no sé quants graus sobre zero, jugaren l'*Inter* i el *Tarrasa*, un partit per a decidir qui quedava a primera categoria i qui a segona.

El partit, degut a la temperatura de que disfrutem, resultà *acalorat* en excés, repartint-se uns quants *mastegots*, més o menys equitatius, els terrasencs i els de Sans.

No obstant, el resultat fou favorable als de la terra d'en Llongueras per 4 goals a 1.

Hi havia per jugar encara un altre partit, però, a l'escriure aquestes ratlles no sabem el resultat.

De tots modos els de Terrassa s'han acreditat de valents foot-ballistes. Han arribat a la primera categoria, guanyant a *pols* tots els partits.

Amunt i no desmaiari!

HIP

ESQUELLOTS

Festes de la Mercè?

Un diari de Barcelona té la despreocupació, per no dir la barra, de dir que *convindria* que enguany se celebressin unes festes de la Mercè ben lluides.

No, home, no!

Lo que convé és que s'abaixin les patates i el bacallà, i que's treballi per a que el pa no's mogui del seu preu.

I tocant al Ajuntament ¿que no ho sab, sant cristià, que l'Ajuntament no té cinc céntims per a fer cantar un cego?

Una pregunta mereix una resposta:

—Veiam si sabs dir-me, noi, ¿per què els rellotges no donen més enllà de dotze campanades?...

—Perquè el tretze és mal número.

Respirem.

S'anuncia per al pròxim octubre la visita a Catalunya d'en Mella i del marquès de Cerralbo.

Tenim, doncs, vida encara per un parell de mesos. La tan temuda *onada de foc* ha sofert un aplaçament.

Ha marxat don Miquel d'Unamuno. A l'Ateneu deixa un buit a la tertulia del jardí i d'en Jardí. Era allí el seu un lloc que se li respectava. La seva conversa i la seva llibreta d'apuntacions eren familiars.

Avui reventava els pins mediterranis, demà llegia una poesia; allí feu l'elogi de Mossèn Clascar, l'anàlisi d'en Xenius, la negació del carlisme...

L'altre dia se despedí.

—He estat aquí més de lo que volia —deia.

I son admirador més fervent, subtil i amb jove ardidesa, preguntava:

—S'en va coneixent-ho millor! Rectifica?

L'alada pregunta era una sageta.

L'Unamuno se l'arrencava lentament.

Deia:

—Jo soc molt curt per a rectificar.

Però, a la costa, lluny, els pins cantaven...

A reveure, don Miquel!

L'Alcalde ha rebut a una comissió de lisiats que's queixaren de que no'ls deixen exercir la mendicitat.

L'alcalde diu que sapigué tractar-los amb molta mà esquerra.

Es natural! Està acostumat a tractar amb els altres *lisiats*, que és més difícil.

A *La Veu de Catalunya* se li va ocòrrer una secció periodística que fa esgarriar. Amb lletres grosses ressalta a les planes del diari: «*¡Compte amb les criatures!*» I se registren allí totes les desgràcies ocorregudes als nens.

I lo esgarriós ¡oh Barcelona! es que la secció pot sortir diàriament i bastant nodrida.

Aviat se publicarà, segons diuen, una tria del *Glosari* d'en Xenius. En castellà i en llibrets trimestrals. Una mena de *El Espectador* del fortíssim pensador Ortega i Gasset.

Precisament això dona al nou *Glosario* una valor més, apart de la que tindrà intrínsecament. Seràn, deuen ésser, dugues manifestacions vives de dos pensaments distints.

Pot-ser aixís, podrem arribar a sapiguer, els que aquests dies hem escoltat a l'Unamuno, quina gràcia, quina bellesa, quina fortitut són més essencials dintre de l'art i de la filosofia, les del pí clàsic o les de la «encina castellana».

En una escola:

El mestre.—¿Com és que vostè acaba d'escriure *calor* amb accent?

El deixeble.—Perquè he sentit a dir al meu pare que «des de fa alguns dies el calor s'accentúa».

INTIMITATS

—No'm puc queixar; he trobat un marit que'm fa moltes festes.

—Be tens prou sòrt. El meu, una festa major cada quinze dies i prou.

SIRENES PORUGUES

—Volem que'ns ensenyis a nedar, però ens fa por l'aigua.
—Això rail!... Veniu, nedarem a la sorra.

Benhaurada infància!

Per gent que ha vingut de fóra, se sab que'ls nois i noies de les «colonies escolars» que han anat a estiuejar en diferents indrets de Catalunya, se troben en perfecte estat de salut, que en pocs dies s'han hagut d'aixamplar les calces i que pesen un grapat de kilos més.

Donem la notícia per a satisfacció dels pares i per a enveja dels molts infeliços que's veuen precisats a treure el fetge per la boca amunt i avall de les nostres rambles.

Qui fos noi barceloní
i tingués un bon padrí!

Llegeixo:

«En Prat de la Riba se n'ha anat a estiuejar a Castellersol».

A estiuejar?

Precisament a Castellersol ha tingut de anar-hi?

Vol dir que no hi ha anat a desbancar an en Cambó?

En les pròximes eleccions legislatives sortirem de dubtes.

En Cambó té'l projecte de empendre una activa propaganda nacionalista per les províncies bascongades.

Ara està aprenent de cantar el *Guernikaco-Arbola*.

I això ens fa mala espina.

Veiam si, quan sàpiga de cor el *Guernikaco*, es trobarà amb que *Els Segadors* li han fugit de la memòria...

Quina en fóra que'ls bascs ens el fessin diputat!

La «Associació Obrera Monàrquica», ha convocat a una junta general per a tractar de la seva dissolució.

Era de preveure.

Obrerisme i Monarquia son coses que no lliguen, com el gat i el gos; que no s'avenen, com la sogra i el gendre; que no casen, com el vinagre i el tomàquet.

Els obrers de l'agrupació monàrquica han fet bé de retirar-se. Ells hauràn comprés, al cap de vall, la veritat d'aquella dita: val més anar sol que mal acompanyat.

Un periòdic de Manresa ridiculitza amb molta raó la major part de premis artístics que s'ofereixen en els *Jocs Florals*.

Realment, en aqueixa materia corre un mal gust esparvedor. Si els ofertors de premis donguessin íntegres els quartos que'ls costa als autors premiats, aquests ben segur que'ls destinarien a coses de més utilitat...

A bistecs amb patates, per exemple.

Bromes a part:

Amb les cent pessetes que costa un objecte d'art, un autor podria adquirir cent volums de una bona biblioteca, i triar-se'ls al seu gust, cosa per a ell indubtablement més profitosa que un objecte d'art.

¿Quan ho entendrà això els organitzadors de certamens literaris?!

Els vigilants nocturns segueixen amb la *gran vigilància*. Res de Municipi. Res de tocar-los de com estàn.

Tot té arreglo: que a l'Ajuntament facin vigilants municipals. Seria un gran qué per a l'Atracció de Forasters.

Una de les coses que han donat més animació i més importància a la festa major de Gràcia ha sigut els concerts organitzats pel popular «Orfeó Gracienc».

Les citades festes musicals tingueren lloc en el nou hostatge de la celebrada entitat.

Molta concurrència, molts aplaudiments i molta alegria. Vagi una coral felicitació als simpàtics orfeonistes.

Al projectar el matrimoni, el sogre diu al futur gendre:

—Li concedeixo la mà de la meua filla, però amb una condició.

—Quina?

—La de que la meua dona se'n vagi a viure amb vostès.

—I vostè també?

—Ah, jo no!... Aleshores, maleïda gràcia tindria la combinació!

Al «Bar de Canaletes».

—Vol fer-me l'obsequi d'un parell de *sand-wichs*.

—Per a menjar-se'ls o per a endur-se'ls?

—Vaia una pregunta!... ¿Vostè creu que un se pot menjar un *sand-wich* i no endur-se'l?

Antoni López, editor — Rambla del Mitg, núm. 20

Imprempta LA CAMPANA y L'ESQUELLA, OIm, 8
BARCELONA

Antoni López, editor, Rambla del Mig, 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat n.º 2

TELÉFONO 4115

COLECCIÓN DIAMANTE

TOMO 122

A. de LAMARTINE

RAFAEL

Un tomo

Pesetas 0'50

BIBLIOTECA SÓPENA

MATEO ALEMÁN

Guzmán de Alfarache

2 tomos

Encuadernados en tela

Ptas. 2

, 2'50

LISTAS NEGRAS

DE

FRANCIA E INGLATERRA

REFERENTES AL COMERCIO

DE

ESPAÑA

PTAS. 0'50

PTAS. 0'50

OBRA NUEVA

Higiene de la mujer

CONSEJOS PRÁCTICOS Y ADVERTENCIAS
PARA LA CONSERVACIÓN Y PERFECTA-
BILIDAD DEL SEXO FEMENINO, POR EL

Dr. D. PEDRO MANAUT

Un tomo

Pesetas 1'50

SORTIRÀ AVIAT

**LLIBRE DE LECTURA
ESCOLAR**

SELECCIÓ DE TREBALLS EN PROSA I EN VERS
D'AUTORS CATALANS MODERNS I ANTICS ::

SORTIRÀ AVIAT

NOTA.—Tothom qui vulgui adquirir qualsevol de dites obres, remetent l'import en lliurances del Gir Postal o bé en segells de franqueig al llibreter Antoni López, Rambla del Mig, 20, Barcelona, la rebrà a volta de correu, franca de ports. No responem d'extravíos si no's remet, ademés, un ral per a certificat. Als corresponsals se'ls otorguen rebaixes.

AL «NOVEDADES»

—Li agrada aquesta *Pastora Imperio*?
—Què diu!... D'ençà que la veig ballar, que'm vaig tornant *imperialista*.